

Namn att minnas

Axel Ax:son Johnson

Axel Ax:son Johnson II har mer än de flesta svenska storföretagare — och vi har ändå åtskilliga arvtagare bland våra storföretagare — vuxit upp i skuggan av ett namn. Denna skugga har varit så djup att man kan få intrycket att han inte bara dröjt kvar i den utan också trivs där.

Hans far den gamle »generalen», Axel Ax:son Johnson I, var en sällsynt dominerande personlighet. Redan under sin levnad blev han en legend. Det berodde inte bara på hans märkliga insatser i svenskt näringsliv, genom vilka Johnson-koncernen förvandlades till ett ekonomiskt imperium av för Sverige ovanliga mått — tillräckliga för att göra det till ett storföretag även internationellt. Det berodde inte bara på hans framsynthet, djärvhet och beslutsamhet: mannen som före konkurrenterna satsade på dieseldrift, på rostfritt stål, på egna oljeraffinaderier etc. Det berodde också på hans kombination av egenmäktighet, temperament och charm: mannen som regerade både sin familj och sin väldiga koncern som en mer eller mindre upplyst despot och därigenom gav upphov till en rad mer eller mindre autentiska anekdoter.

Om hans äldste son och arvtagare finns inga anekdoter och det är knappast någon tillfällighet. Han bär samma namn som sin far och är liksom han generalkonsul för Thailand, men begagnar inte titeln för att inte onödigtvis inbjuda till jämförelser. Axel Ax:son II kallas alltid »bergsingenjörn» vilket onekligen låter mera sobert och diskret än det militanta och flamboyanta »generalen». Det är helt stilenligt. Bergsingenjörn föredrar skuggan framför ramplyset. Med stor lojalitet mot familjenamnet och stor solidaritet mot familjeföretaget har han inriktat sig på att vara en symbol för *the Johnson Group*, en galjonsbild på Rederi AB Nordstiernans flaggskepp.

Som galjonsbild fyller han högt ställda krav: ståtlig, värdig, verserad, språkkunnig. Men naturligtvis är han något mer än

en galjonsbild. Inte ens ett så utpräglat familjeföretag som Johnsonkoncernen skulle i dag ha råd att hålla sig med en arvtagare som chef om han inte samtidigt vore fullt kompetent för sysslan. Johnsons har nära 30.000 anställda och har kontor i ett 70-tal länder utspridda över hela jorden. Koncernens sex hörnstenar är: handel, sjöfart, rostfritt stål, tung verkstadsindustri, olja samt entreprenad- och byggnadsarbeten. Att utöva den högsta översynen över ett företag av denna storleksordning är självfallet en maktpåliggande uppgift, som kräver framstående kapacitet och ingen har heller bestritt att bergsingenjörn är en mycket dugande administratör av det Johnsonska imperiet. Att han även åtnjuter kollegernas aktning både inom och utom landet visas av att han är ordförande såväl i Svenska Redareföreningen som i ICHCA, den till FN knutna stora internationella organisationen för lasthantering och transporter.

Axel Ax:son II föddes i Stockholm 1910. Efter studentexamen började han enligt faderns önskan på Tekniska Högskolan där han avlade bergsingenjörsexamen. Hans egna intressen var inte i första hand tekniskt utan snarare allmänt ekonomiskt inriktade, men faderns vilja var lag och det fanns ingen tanke hos honom på att inte böja sig för den. Axel Ax:son I var liksom sina syskon oerhört hårt hållen under uppväxttiden, inte minst pekuniärt. Fadern uppfostrade sina barn med patriarkalisk stränghet och till hans principer hörde att de icke blott icke skulle känna sig som miljonärsbarn utan tvärtom ha det enklare och torftigare än sina jämnåriga. De skulle med andra ord icke blott skämmas bort utan motsatsen. Det gick så långt att Axel Ax:son II under sin tid som teknolog fick lov att i smyg låna pengar av sin mor för att kunna delta i den kamratliga samvaron på Tekniska Högskolan.

Denna spartanska uppfostran i förening med den dominerande personligheten hos

en självrådig, beundrad och fruktad far skulle ha kunnat knäcka den starkaste. Det är ett gott bevis för tågan och segheten hos Axel Ax:son II att han visserligen böjde sig men inte knäcktes. Inte heller kom det till någon konflikt med fadern. Lugnt och för-synt men fast förde Axel Ax:son II den yngre generationens talan mot Axel Ax:son I och även om han vanligen fick ge vika försummade han inte att hävda sin mening. Redan under barnåren såg syskonen upp till honom som sin naturlige ledare, för vars omdömesförmåga och rättrådighet de hyste obegränsat förtroende och så har det förblivit. Det råder en mycket stark, gammaldags, högborgerlig familjekänsla och familjesammanhållning bland Johnsons och för den har efter faderns frånfälle Axel Ax:son II blivit den självskrivna medelpunkten.

Även om det aldrig kom till någon bryt-

ning mellan far och son, saknades givetvis inte friktionsmomentet. Man vågar kanske därför gissa att det var med en viss känsla av lättnad Axel Ax:son II efter en grundlig utbildning i företagets olika grenar sändes till Amerika för att småningom överta chefsskapet för koncernens kontor i New York. Detta förestod han under lång tid och lärde då känna både Nord- och Sydamerika väl samtidigt som han fick tillfredsställelsen att ägna sig åt en i hög grad självständig verksamhet. När han år 1958 formellt övertog ledningen för koncernen hade han emellertid redan i åtskilliga år befunnit sig i Sverige och i realiteten fungerat som sin fars ställföreträdare.

Det finns de som anser att han är mera framstående som industriman än som sjöfartsman, men så invecklade i varandra som koncernens många verksamhetsgrenar är

torde detta vara en tvist om påvens skägg. Bergsingenjörn är mycket internationellt orienterad och tillbringar ett par tre månader om året utomlands för att övervaka koncernens exportverksamhet. Inte minst gärna far han till Brasilien, sin förtjusande hustru Antonias hemland, där både företaget och familjen har stark förankring. Den svenska sommaren avnjuter han — helst till

häst, han är en passionerad ryttare — i Avestatrakten, där han, när tillfälle ges, drar sig tillbaka till den vackra Bergslags-herrgården Isaksbo.

Det är svårt att tänka sig att man kan bära namnet Axel Ax:son Johnson och ändå verka anonym. Men bergsingenjörn har gjort försöket — och han har lyckats.

G. U.

Lämplig julklapp

Presentkort kan rekvireras genom att
prenumerationsavgiften, kr 30: —, insättes å
Svensk Tidskrifts postgirokonto nummer 7 27 44.

Angiv dels egen dels mottagarens namn
och adress på girokupongen.